

Respons

Pakistan: Forsvinninger som følge av anti-terrorvirksomhet med særlig fokus på talibanmistenkete

Problemstilling/spørsmål:

Finnes det opplysninger om omfanget av og bakgrunnen for forsvinninger av personer som mistenkes av pakistanske myndigheter/den pakistanske hæren for å ha tilknytning til talibangrupperinger?

Generelt om menneskerettigheter og anti-terror tiltak i Pakistan

Generelt er menneskerettighetssituasjonen i Pakistan bekymringsfull. South Asia Human Rights Index rangerer ulike land i Asia etter overholdelse av en del grunnleggende menneskerettigheter. Pakistan har kun tre land foran seg på listen over land som bryter menneskerettighetene i Asia. En av begrunnelsene er at "Hundreds have become victims of enforced Disappearances". Rangeringen begrunnes også med redusert politisk frihet. Myndighetene har ansvar for angrep på politiske motstandere og ulike overgrep mot presse og media. Forholdene for barn, kvinner og religiøse minoriteter er også preget av menneskerettighetsbrudd (Asian Centre for Human Rights 2008, s. 13).

Freedom House påpeker at 9/11 og den påfølgende "War against Terror" iht. menneskerettighetsorganisasjoner, har medført at flere hundre er savnet og at disse antas å være hemmelig internert. Pakistanske myndigheter har kontinuerlig kontrollert og lagt restriksjoner på politiske opposisjonelles virksomhet gjennom massearrestasjoner og preventive arrestasjoner. Spesielt har myndighetene fokus på radikale islamistiske organisasjoner, ofte med tilknytning til universitetsmiljøer (Freedom House 2009).

Pakistanske myndigheter har de siste årene økt bruken av tvangsmessige forsvinninger. Opprinnelig var dette knyttet til den USA-ledede "War on terror", men virkemidlet benyttes også i økende grad mot aktivister som kjemper for etniske og regionale rettigheter i områder som Balochistan og Sindh (Amnesty 2008, s. 7).

Tiltaler som ansees å komme inn under Pakistans anti-terrorlovgivning, reises for egne anti-terrordomstoler og er ikke underlagt tilsvarende prosesskrav som øvrige domstoler for å sikre individets rettigheter (Freedom House 2009). Anti-terrordomstoler kan opprettes etter behov og kan idømme straffer fra bøter til fengsel på livstid (South Asia Terrorism Portal 1999).

Respons **Pakistan: Forsvinninger som følge av anti-terrorvirksomhet med særlig fokus på talibanmistenkete**

Flere kilder peker på at både hæren og etterretningstjenestene ikke er under demokratisk kontroll, og at tiltak fra sivile myndigheter for å etablere kontroll ikke har bidratt til endringer.

NWFP og FATA og fremveksten av islamistiske grupper

Pakistan har de siste årene hatt en fremvekst av islamistiske grupper, noen med tilknytning til Taliban, spesielt i områdene Federally Administred Tribal Areas (FATA) og North West Frontier Province (NWFP). Siden 2004 har pakistanske sikkerhetsstyrker vært engasjert i militære operasjoner mot disse gruppene langs den afghanske grensen, i særlig grad i sør-Warsiristan. Taliban og andre militante grupper har gradvis økt sin aksjonsradius til øvrige deler av Pakistan og gjennomført en rekke alvorlige terrorhandlinger i Lahore, i Karachi og i hovedstaden Islamabad. Sikkerhetssituasjonen har forverret seg, både i FATA og Swat-dalen i løpet av 2008 (Freedom House 2009). I november 2008 var hele Swat-dalen i NWFP kontrollert av Taliban under ledelse av Mullah Fazlullah (Freedom House 2009).

Pakistanske sikkerhetsstyrker har siden 2002 gjennomført sporadiske kampanjer mot militante i stammeområdene. Aksjonene har de siste to til tre årene blitt hyppigere og mer omfattende. Konflikten i stammeområdene innebærer ofte at sivile kommer i konflikt mellom militante grupper og sikkerhetsstyrkene, og har medført omfattende og økende omfang av brudd på menneskerettighetene, bl.a. i form av urettmessige fengslinger, forsvinninger og utenomrettslige drap. Både myndigheter og militante er ansvarlig for menneskerettighetsbruddene. Pakistanske myndigheter har høsten 2009 varslet økt militær innsats mot Taliban og andre grupper i områdene langs den afghanske grensen.

Arrestasjoner og tvangsmessige forsvinninger

Iht. Pak Institute for Peace Studies, ble totalt 4113 militante personer arrestert av pakistanske myndigheter i 2008. Av disse var 2890 mistenkte talibantilhengere arrestert i FATA og NWFP. Mange av disse ble senere løslatt (PIPS 2009, s. 4 og s. 15).

Amnesty International påpeker i rapporten "Denying the Undeniable: Enforced Disappearances in Pakistan" at det er svært vanskelig å anslå hvor mange som forsvinner. Myndighetene holder ofte informasjon tilbake og slektninger er redde for å anmelde en forsvinning (Amnesty 2008, s. 7). Ulike kilders anslag over omfanget av tvangsmessige forsvinninger varierer derfor betydelig. Enkelte kilder differensierer tallene de presenterer etter årsak til og bakgrunn for forsvinningene, men Landinfo kjenner ikke til tall som omtaler forsvinninger av talibanmistenkte spesifikt.

Human Rights Watch skriver i sin årsrapport for 2008 følgende om Pakistan:

Terrorism suspects are frequently detained without charge or, if charged, are often convicted without proper judicial process. Human Rights Watch has documented scores of illegal detentions, instances of torture, and "disappearances" in Pakistan's major cities. Counterterrorism laws also continue to be misused. It is impossible to ascertain the number of people "disappeared" in counterterrorism operations because of the secrecy surrounding such operations. Pakistan's Interior Ministry, now controlled by the elected government, has estimated the total at 1,100. However, the government has not provided details of how many were suspected of links to al Qaeda

Respons **Pakistan: Forsvinninger som følge av anti-terrorvirksomhet med særlig fokus på talibanmistenkte**

and the Taliban and has made negligible progress in resolving cases and recovering victims (Human Rights Watch 2009).

Human Rights Commission of Pakistan (HRC) estimerte i november 2008 at minst 1100 personer var urettmessig arrestert av pakistanske myndigheter. Enkelte av disse har tilknytning til radikale islamistiske grupper, men gruppen urettmessig arresterte inkluderer også nasjonalister fra Baluchistan og Sindh, journalister, forskere og andre (Freedom House 2009).

Asian Legal Resource Centre (ALRC) opererer med andre tall. Iht. ALRC er etterrettingsorganisasjonene Inter-Services Intelligence (ISI) og Military Intelligence ansvarlige for mer enn 4000 arrestasjoner og forsvinninger siden 2001. Etter at Pakistans Peoples Party overtok makten i 2008 er det dokumentert 52 forsvinninger, hovedsaklig i Balochistan. Religiøse grupper hevder at 23 personer tilhørende ulike religiøse grupper, og i hovedsak studenter, er savnet etter å ha blitt arrestert (ALRC 2009).

Sentrale kilder i den pakistanske regjeringen bekreftet i februar 2009 at 1000 personer fortsatt er savnet i Baluchistan. Chief Minister Nawab Muhammad Aslam Raisani i Balochistan og menneskerettighetsorganisasjoner har bekreftet at antallet savnede er mellom 800-900. Iht. lokale menneskerettighetsorganisasjoner er 81 av de savnede kvinner, 151 skoleelever (jenter) og tre barn. Nasjonalistiske grupper i Sindh provinsen hevder at ca. 100 personer er forsvunnet, noe som tilsvarer de tall som foreligger fra Punjab (ALRC 2009).

ALRC bekrefter også at konflikten med militante fundamentalistiske grupper i NWFP har bidratt til et stort antall forsvinninger. I tillegg til at de militære sammenstøtene forverrer siviles situasjon, peker ALRC på at *”Religious persons are the main target of disappearances.”* Og videre *”Both the fundamentalist forces and the Pakistani authorities are detaining people and taking them to secret places.”* (ALRC 2009). Sett i lys av den religiøse demografien i Pakistan, er angivelsen relativt lite informativ. De fundamentalistiske gruppene tar oftere livet av de som bortføres, mens pakistanske myndigheter i større grad internerer de arresterte på ukjente steder over lengre tid. Flere enn 2000 personer oppgis å være savnet i NWFP (ALRC 2009).

Asia Human Rights Commission hevder i en pressemelding fra juni 2008 at kommisjonen har identifisert *”illegal torture and detention centres”*. Informasjonen om de 52 sentrene *”was collected from the persons who were detained in these centres for several years after arrest”* (Asia Human Rights Commission 2008). ALRC hevder at arrestanter *”are detained incommunicado for several months and torture severely, leading to deaths and/ or disappearances”* i disse sentrene (ALRC 2009).

Selv om myndighetene ved ulike anledninger har vedgått rettighetsbrudd i forbindelse med registrering og behandling av arrestanter, og selv om Supreme Court har påtalt omfattende rettighetsbrudd på dette området, har det ikke ført til vesentlige endringer i praksisen. Heller ikke overgangen til sivil styre i 2008 endret situasjonen. I den pakistanske menneskerettighetskommisjonens, Human Rights Commission of Pakistan (HRC), årsrapport for 2008 heter det:

”The families of persons subjected to involuntary and enforced “disappearance” by state agents pinned hopes of finding their missing relatives after the civilian government took over. But the expectation largely remained unmet. The emergence of a democratic government after the February 18 elections did not bring about any

Respons Pakistan: Forsvinninger som følge av anti-terrorvirksomhet med særlig fokus på talibanmistenkte

change in official indifference with regard to the cases of enforced disappearances (HRCP 2009, s. 62).

Det er av en rekke årsaker vanskelig å fremskaffe valid informasjon om hva slag tilknytning savnede har til ulike grupperinger, eksempelvis de som omtales som Taliban. Det er også problematisk å stadfeste hvorledes personer har forsvunnet og hvorfor de forblir borte. Samtidig er det åpenbar sammenheng mellom forsvinninger og pakistanske myndigheter anti-terrorvirksomhet. Den informasjon som foreligger peker, entydig, i retning av at pakistanske myndigheters anti-terrorvirksomhet bidrar til økt antall uregistrerte og ulovlige frihetsberøvinger, og at et ikke ubetydelig antall av de som blir offer for slike blir drept mens de er frihetsberøvet.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

- Amnesty International (2008, 23. juli). *Denying the Undeniable: Enforced Disappearances in Pakistan*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA33/018/2008/en> [lastet ned 7. oktober]
- Asian Centre for Human Rights (2008, 1. august). *South Asia Human Rights Index 2008*. New Dehli: Asian Centre for Human Rights. Tilgjengelig fra <http://www.achrweb.org/reports/SAARC-2008.pdf> [lastet ned 1. oktober]
- Asian Human Rights Commission (2008, 5. juni). *PAKISTAN: 52 illegal torture and detention centres identified*. Hong Kong: Asian Human Rights Commission. Tilgjengelig fra <http://www.ahrchk.net/statements/mainfile.php/2008statements/1574> [lastet ned 19. oktober 2009]
- Asian Legal Resource Centre (ALRC) (2009, 6. august). *Pakistan: The ongoing problem of forced disappearances*. Hong Kong: Asian Legal Resource Centre. Tilgjengelig via Human Rights Solidarity <http://www.hrsolidarity.net/mainfile.php/2009vol19no01/2678/> [lastet ned 6. oktober 2009]
- Freedom House (2009). *Freedom in the World – Pakistan*. Washington, DC: Freedom House. Tilgjengelig fra http://www.freedomhouse.org/inc/content/pubs/fiw/inc_country_detail.cfm?year=2009&country=7678&pf [lastet ned 6. oktober 2009]
- Human Rights Commission of Pakistan (HRCP) (2009, mars). *State of Human Rights in 2008*. Lahore: Human Rights Commission of Pakistan. Tilgjengelig fra <http://www.hrcp-web.org/Publications/ar2008.pdf> [lastet ned 19. oktober 2009]

Respons **Pakistan: Forsvinninger som følge av anti-terrorvirksomhet med særlig fokus på talibanmistenkte**

- Human Rights Watch (2009). *World Report 2008* (Pakistan chapter). New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/world-report-2009> [lastet ned 7. oktober 2009]
- Pak Institute for Peace Studies (PIPS) (2009, 19. januar). Pakistan Security Report 2008. Islamabad: Pak Institute for Peace Studies. Tilgjengelig fra http://san-pips.com/index.php?action=ra&id=psr_list_1 [lastet ned 15. oktober 2009]
- South Asia Terrorism Portal (1999). *Pakistan Anti-Terrorism (Amendment) Ordinance, 1999*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/document/actsandordinences/anti_terrorism.htm [lastet ned 7. oktober 2009]

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.